

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Lönsson
 Härad: Frösta Adress: Aspinge
 Socken: Ö. Aspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1943 Född år _____ i _____

Förning s. 1-3.
Arbete o. betalmning. s. 4-6.
Vila. s. 7-8.
Läravdskildring. s. 9-10.
Olika rekter, - firseligiösa. s. 11-14
Barnavård, uppfostran, skrock m. m. s. 15-23

ACC. N:R. M. **8819** : 1-3.

Landskap: *Länne* Upptecknat av: *Annette Larsson*
Härad: *Frosta* Adress: *Åsänge*
Socken: *Ö. Åsänge* Berättat av:
Uppteckningsår: *1943* Född år: i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Förning
Olika slag
Från äldre tider
Gröt.

Förning.

De har i alla tider här varit en sed, att vid alla gille skulle di ha förning. Så långt tillbaka, som in på 70 talet brukades med risgröt som förning. Alla som skulle med på gille, om de var begravning, eller brölloj, resegille, flytning, eller vad elag som helst skulle di ha förning. Längre tillbaka i tiden, som på 50 talet bestod förningen av mat, bröd, en gäsasida, eller förbag, ären smör, och ost. En sed som var gängse till omkr. 70 talet, och som kommit från färs, var, att då enlös gifte sig och flytta från hemmet, kom släkten med ost. När hon var kommen till sitt nya hem kom släkten med var sin ost. Di skulle naturligtvis öfverdräffa varandra i storlek och godhet. När de var stora gille, så där var många, var där en röra med gröt. Di hade gröten i kunnfat, de var en urgamal tyg, di var rätt så vidlyftiga, men låga. Det är ej så många år sen jag såg ett kunnfat, annars är di nu sättsgårda. Så hade di språnäskor, eller korgar som fatet stod i. Di kallades i allmänhet grädsäskor, förningkärl. Di som var körande fick ju gröten vara i vägret. De hände liksom många gånger, att av vagnens skumrande gröten gled av kanten och kom ut i äskan. Gamla tidens vagnar, och vägar var ju ej så behämliga som nu. Men även i gillesgårderna leter en röra.

Allt efter som föningerna kom placeras di ju överallt, var di kunde.
Uda i kiste huset sattes ju alltid på kisterna, och på golvet, och överallt.
Di skulle ju inte in för än till sist. De händer mer än ofta ett gräslafad
ramla best om kistan. För i bilen var ju belysningen dålig, en liten lampra stod
ju som lyse. På di gilla som där vanades startat i mängd, hälsat på den bilen
då di hembrände hände många äventyr med grötäskerna. När de var trötta att
gröten skulle bäras in, skulle ju var man ta ett fat och skifta samt ljuda.
Då hade ju man folken förtärt mycket så di var rätt bra påstruken, så när
di fick ett grötstycke, di skulle ju ha ett stycke av var föning. Där blev en
stor hög på var kullrik, många då smorde mer hela vareken av gröt och stöps
se resten i golvet. Många av man folken förra sig ut i bland föningerna
och skulle, många gånger för att fjäska bring någon av de kvinnliga.
Då helt enkelt framra i man föning, där var ju dåligt lyse, men även ramla
på sin kista. Inte nog med de han kända på sig, de andra slog han i golvet.
När di nu fick ett stycke gröt av var föning kunde di ju inte förtära mycket
utan på så vis fick di lika mycket med hem som di hade dit.
Men de blev ju i en förfärdig rera. Sen gick den sedan bort, så där serverades
gröt och sajs på gilla, så hade di kakor som föning.

Mer tala ofta om när hon fjäsa här i Ståvinge de var i början av 1870 talet.
Så skulle husbondetolket en gång till resegilte. Nils Pål's M: 9 hade rest en länge.
Moran skulle jätgröt till förning. När di hade kokat gröten, så ätes ett lamm-
fat som skulle vara till förning, en hallrikk som nadebokvengarn skulle smaka.
För att di skulle ha grötfatet i bevar, sålles de upp på en hytta i kisthuset.
Där var kisten under hytten. Men där var ju många glöttor, och skallia.
Rätt som de då var, gröten skulle i säg, hade glöttarna varit uppe och rivit
ner gröten bak kistan, där låg allti höyr. Men hon tog upp gröten och kokade
om den, den blev märk, de var ju klerst, där var ju inte rent bak kistan.
När hon då kom på gillet, satte hon skulden på jigan, hon hade inte rätt värt,
utan den blev svedd. De fick mor veta att hon fått skulden, så hon tala om hur de gått
till. För i tiden var gröten de allt dominerande, både i högtid och söcken,
fest, och höst skulle di ha gröt. De hänger vid ännu, här om mycket gröt.
Vid höst, och messe, var det en ofrånkomlig sak med risgröt.
Även till bestöja hade di risgröt. Di som ej hade mjölke tog saftgröt.
Gröt som förning, är blott ett minne man kan få från gamla som berättas
om den tiden, men de är ju länge en. Sjädelst berättar ofta om den tiden.

ACC. N:R. M. 8819 : 4-6.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Annette Jonsson*
Härad: *Frosta* Adress: *Ajunge*
Socken: *Ö. Ajunge* Berättat av:
Uppteckningsår: *1943* Född år *i*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Arbetsmetoder.
Arbete från äldre tider.
Arbetstid och betalning.

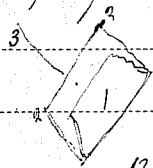
Skriv endast på denna sida!

Arbetsmetoder.

Minns från äldre tider. Ett arbete som jag minns från barndomen, var hackbruk när di hade hackat, svärhackat jungmarsk eller fälod blev där ju stora svär-
torver. På våren, så snart vartårkan tog skulle di kanta o värma hacke.

Jag minns mer var med om de arbetet. Svärtorverna sattes på kant så di torke
nagot, sen vändes di. När di så var lagom torra staplades di upp i kullor.
Så tändes på, brände hacke sen skreddes askan ut. Sen fick di gå och
hacka mer, eller gräva mer säd, eller potatis, mellan stenarna.

När di skulle skörda de di sätt där fick potatisen hackas upp. Säden fick
skäras. På mader, där di di kat så där var grokavalla, fick fruntimern
även vara med om att hära ut dem. En gammal metod som di hade till de,
var ett redskap kallad släpp. De liknade en stor skäffa, där hade di en
häst försjänd. Där var rep, eller linor² fästa i släppen och fram i seken.

Så var där ett långt handtag³ som körsvennen höll i.

Så satte di släppen till vallen och fick den full, sen ase di ut
på jorden, där lyfte di i handtaget så den blev tom.

På så sätt fändes di ut. Senare börja di med härres. Allt var fruntimern
med, även med att bryta sten.

Ett arbete som var tungt, var barka. Skala och i maj då igod va löjnt barken lossna, skulle di barka. Ekesträden fälldes, grenarne avhöggs.

På stammen lossnades barken med spett som var breda och tunna.

Di mindre grenarna barkades med en ysea, nacken av ysean, så lossna barken. Sen skulle barken läggas till dorkning, den bredades, eller barades på di skadade stammarne, eller gamarne som lades mellan två trä. Barken skulle ju ligga

så pass uppe, så den torke. När den var torr, skulle den köras hem, och bäckas eller malas. Sen körde di till stan med bark. De körde ju till malningsarna.

Di sålde barken till gervare. På senare tid var här män som tog sig på barken så den läjda arbetare, men för längre tid tillbaka barka bönderna själva.

med hjälp av någon daglörare. Då var daglören liten, fruntimonern 20 öre.

Flär omkring her fruntimonern mycket fått deltaga i vedhuggning.

Allt småkrattet, grenarna fick di hugga, även dra såget med.

På flera ställen kunde vara så, att fruntimonern helt och hållet själva fick

hugga allt som gick åt. Flär är di flesta kvinnorna härliga till att hugga ved.

Flär är många kvinnor som också är duktiga att nyttja liden, di huggar som en

kar. Nyttja liden är i och för sig inte så svårt, men första att ställa en liden,

och hålla vasst är svårare. Även att ställa, och fäsa ett såg.

Jag minns i från min barndom, och ungdom, arbetsförhållanden då.
Linne syddes inte på maskin, utan de syddes för hand. De var ju hemvävt.
Hela linneväver syddes ju, mycket var grov linväv. Här var många gamla
som satt och sydde, konnamorer, läjde ju. För en skjorta tog di 33 öre särk 25.
Men var de finare särka, med epptöd kostade di något mer.
Ett par håsefärfod 25 öre, mest di satte särka i ett par strumpor för dagen
Hela strumpor, langhåser 50 öre. Di som var något givmilda gav ju eska i
matväg. Här var i regel ingen riktig konjunktur ömserska. Den här var i byn
var ju mycket överhead, hon var mycket ute i bygderna. Priset för en klänning
var inte mer än 1,50, skulle de vara mycket fint så kostade de 2 kr.
Jag minns att far tog 1,25 för ett par halvsaker. Men för nya skor han jag
ej minns. Ett par lärtoffler kostade 3 kr. Ett par träska kostade endast 50 öre.
Di som var mega, brukade pinna under träskona, så de rätkde med två par
träska för året. Av hemmastickade strumpor av grovt garn fick ett par
räcka för vintern. Här var rackaren. Elis hon var sagg och härdig ett
stikka strumpor, samt handlag linne. Hon stikka också många fina strum-
por, bragemanshåser. Hon stikka dem i konst di var av safirgarn.
Di stikkades i ritliga mönster. Hon sydde även bragemansskjorter av socker-
dug,

ACC. N:R. M. 8819:7-8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amelie Jonsson
Härad: Frosta Adress: Äsjinge
Socken: Ö. Äsjinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1945 Född år

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vila

Skriv endast på denna sida!

Vika.

De var då inte mycket med vikan för i tiden. Ett gammalt utt. som di gamle allt
ans. Om faura vika i graven. Jag minns ju arbetstiden från da jag börja att vara
med. Kl. 6. fick man ju börja, och de var inte kväll för än 8. Om kvällen hade
di ju middelsbajde, men de räcker egentligen ej till för kvinnorna. Di hade alltid
syskon som di fick stå i med. Om kvällarna räcker de ju ej till för dem att
bli fri för än sent. Om de var fruntimmer som gick på dagsvärke så när di
kom hem, var där ju mycket som stod till. Sen fick di utgå i ettan och ställa
i ordning innan di gick. Jag minns själv på den tiden jag gick på arbete.
Di som skulle hålla hemmet i ordning, och likaväl gå borta om dagarna
hades de inte hätt. Hålet om då en hop glödda skulle vara ensamma hemma.
Om vintern var den enda stunden di liksom stängde till en stund, di sad
i märke. Di brukar ju alltid sitta, eller ligga i märke, åtminstone en timme.
Då skulle di alltid ha märkebid. Den bestod av pålsa o brö, eller en
littamad. Efter jul hade di ju alltid koringar, så kunde di ju få en
hal koring, o en hal bratter lang pålsbid. De har många gamla talat
om di hade redigt tillsammans när di sad o tugga märke.

Både man folken och fruntimern satt inne och åt märkebid.

När di leste ofta, man falken skulle löra i tröska 3, eller 4 om morgonen, fick även fruntimmem upp tidigt. Di skulle se till kreaturen. Där som då, unglomen brukade med mattepring blev de lidet med wiken.

Sjåstedt tale ofta om då han fjara i slagtofta han var väl omkr. 20 år. Där var ju flera drängar, bland annat en som var uti nästan var natt. Han hade flere stycker jiger han gick till Sjåstedt så han äla så mycket han hade grå fruntimmer, lönen var ju ej så stor. Om vintern hade han leera inte strumpor utan han la haln i tröskaströlarne. Om sommaren var han ju rent beröfta. De räkte inte till med strumpor. Han hade en jiga han gick till i Hörley till garvare Hallkvist. Där var ingången på gaveln, de var halv dörrar.

Jag minns gott den ingången, på senare år var den ingången till Hallkvists kontor. Hallkvist fick nya om de springandet så han höll utkik på honom. När han då kom o lärste på, gick Hallkvist ut och öppna den nedersta halldörran, o sprände de nom så han flö baglänges när om draparen ä ud i stämaren. Med de orden, ja ska ji de så du ska få auränt. Sen väga han inte sig dit. Han kom så stekörad hem och jämra sig.

ACC. N:R. M. 8819: 9-10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amette Jonesson
Härad: Frosta Adress: Sjöunge
Socken: Sjöunge Berättat av: en äldre
Uppteckningsår: 1943 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lernadsbildning.

Skriv endast på denna sida!

En levnadsskildring av en gammal 62 åring. Namnet And Larsson bosatt i Hörby.
De sista åren har han idkat skrot-handel och gör de i nu, fast i smått.
Hans egen berättelse och ord. Ja e född i ett liden stämhus, där som nu de berömdade
forsakar e. De hör till Husaröds socken. Maur ja va liden feck ja ud å fögga
mor va fätti venged arbe som ga nåd på den tien. Sin flötta in te Sallerups socken
Så snart ja hånne feck ja ud å väjta, sin kom ja te Jens augas i Henset å
djona. Där va ja i fira aur, där feck ja lära me å läsa å skriva, som ja allti e.
Jens augasen taeksam för. Om vinterkvällarna lau han allti i onbänken, så
feck ja göra vecket ja velle om ja velle läsa höjt för nom. au den tiding som
då fans, ätta au postillan, ätta ja velle lenga en trave limma.
Som tillägges kans har han alltid haft gott huvud och en enastående munvighet.
Som fick ja bröded bajored så ja kånne ender göra nåd på flere månader.
men den tien lärde ja tyens glötta å läsa å räbna, di kom te me. Å så hade ja
ju föan den tien. Han förlor alltid låg halt efter den skadan.
Sin ja fe nånna hr. höjste ja lid kånstekänn å kängabänn, å lid smått så
länge jängana räekte, å geck i kring å sålde. Au di kronerna ja feck i holt
höjste ja nytt får, lid mär å mär, föan snaeka ja me te haur ja dro fram.
Jag minns gott när han gick i kring med lit småtlock. Även skrot höjste han

Sin ga ja me de en lagare i Thörley å sådde lerö, men så ble ja antedlad av myndighederna för vi sådde om vändan. Så ga ja de å krämona i gen, ja dro av ämra opp med bomulann, men de gick inte i hob. Ja kom när de Thörley de en gut å hade inte ett äre. Men ja litte opp ga vännen som hjälper me, så feck ja så med så ja satte opp en liden bo, å hade stann ude på färed om marknad en.

Jag har många gånger handlat i den boden, även ute på stånden. Ett utt. som han alltid avn. när där var många ja, föser, som hin kvengan sa, var nu inte frammade här i gröda fadad som ni e ude på ängen.

Så julle ja me å ble änke man oss. Ja hade äjn färdemö opp i Häjunge, ja va där äjn gang å lau lagom röggen gau na en häid nött. Lööka va de ja inte rörde me, för sin ble hun mä barn, å de hade ja väl fått staud för de.

Sin julle ja me i jän. De skälte gau i stillhed för ja hade inte sau de nåd. Ländegaur skälte gau did å via väss. Ja bjuddes nom på kaffe, vi hade enga andra kager en skorper, han drack kaffe å aud skorper, å han gjorde lid tal oss. "Ländegård var ju en bratskare." Ja frågade nom om han velte hålla de gae å ejde. De velte han, vi hade silt å pannkaffles, å ålekt fläsk. Ja hade ett halt stole brännerin oss, men de rörde han ju inte. Ländegaur sa de va de drevlaste berättelser han vaktat me e ja änke man för tredje gang. Så långt And. Larsson.

ACC. N:R M. 8819: 11-14.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amelie Löneson
Härad: Fraata Adress: Åsinge
Socken: O. Åsinge Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1943 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gamla minnen.
Olika sekler,
Friselidsa.

Berättelser som jag har från Sallerups är som jag hämtat, då jag för många år sen hade en faster, och kusin där. Men den om And. Larsson är från honom sjödt. I Sallerups var alltid många religiösa, förutom kyrkliga, så var även andra sekter. En skildring som jag minns från barndomen. De var på 1890 talet, då Bergdahl var kyrkoherde där, så uppträdde en sekt, di kallades sundhetsläkare. Di uppger sig vara studenter från Lund, di sade sig vara en sekt, di uppträdde mycket religiösa. Di endast behandlade fruntimmar, inga barn eller gamla sadana. Di utgick från bibeln, att di var av Gud sända. Di verkade ej offentligt, utan di skulle ha offren ensides, di skulle, som di sa, vara osynliga. De var en sekt som ingen hört maken till. Di sade, att di skulle göra sig osynliga, di skulle plåsa sig under tjolarne, di skulle suga allt ont ur kroppen. Di härja i kring, di logera hos Reinholdtssons renare böckersjäringar som jag ofta besökte. Herre hade di ju utan tvivel i sitt vald. Di ville ju behandla offren under sträng tystnad, di fick ej tala om hur de gick till. Men de gick ej, kvinnorna uppå dag ju deras fräckhet. Där blev ju anmänt för prästen. Bergdahl var ju berömd för sin stränghet. Han fick ju gripa an med kraft, med hjälp av gubbarne, så di jäga bort dem.

ACC. N.R. M. 8819:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Några år senare uppträdde i Sallerups kolportörer som ledade upp folket. Om de var baptister, eller marioner vet jag ej så noga. De var på vintern, då höll möte var kväll, härda över på ställe, och stuger där som var plats så di på något sätt kunde rymma plats skulle di ha möte. Talarna fick ju mat och logi var di kom. De var även då, att kvinnorna var bittas att komma i hänsynering. Om di skulle plöja i aldrig så mycket snö, och de var aldrig så stort väder skulle di i väg. Gubben börja reagera, di beklaga sig att där blev ingen reda i hemmen. Vad som än var att göra, för di från allt till möten, den om dagarna sprang kvinnorna i hop och tala om sina möten. Di skulle ju överlämna varandra i fråga om ljudning för predikanten. Till sist var där någon som stötte på prästen, han fick gräpa in. Även då hade Bergdahl ett besvär. Han tog reda på var möten skulle hållas, och tog dit. Han höll på med de, tills han fick jagat dem bort. Han hade ju mest besvär med att få kvinnorna, och även en del manfolk lugnade, som di hade eggat upp. Sådana privilegier predikanten är ju särskilt begärade att predika medrykande. Bergdahl hade många skarpa repliker, med andra religiösa kännare.

Vid samma härjade baptister äro här i socknen, de var då Cruce var präst
Här har alltid varit privilegiosa. Här har även funnits Svedenborgare.

Gamle handl. Ljungberg i Hörby var Svedenborgare, han hade för sig att han
skulle vara handlare, efter dödens också. Han gick ej i kyrkan. Gamla har talat
om, att för i tiden var de ju så, att ingen fick vittna i ett mål utan att ha
gått till nattvarden. Di tala om, att han en gång skulle vittna, där var nattwards-
gång i Hörby i kyrka. Ljungberg och hela familjen kom dit, men endast
unders själva nattwardsgången. Så snart di varit framme vid altaret gick di
omedelbart. Han gjordes de endast för han skulle få vittna.

När baptisterna graserar riktigt hade Cruce ett arbete di hade när rätt prä-
stästen. Di hade fått inatag på ett stort ställe i Månshöj, där di hade möte.
Han var själva kommunalordföranden, Cruce tog dit och tog i tu med både baptis-
terna och husbonden, Di sa Cruce var både arg och ledsen. Men till sist fick
han ändå makten, han fick överkenniat kommunalord, så han återgick till kyrkan.
Här var gott om mormoner på 70 talet. Mitt hem här, har byggts av en mormon.
Mården mormon, här har varit många möten, och även nattvard.

Di spridde sig vidlyftigt, men så i ett tag fick di kallelse att di skulle samlas
i Lion, Utah. Di skulle alla i väg. Da var då far köpte huset av mormonen.

Ljäddekt tala ofta om där var en rätt gammal gubbe i Mannarp som skulle döjas om, de var mitt i snällkalla vintern. Han skulle döjas nere i Nyvölle Sammen. Di högg hål på isen, han skulle ju ner med hela kroppen. Di hade sagt till honom, att han blev alldeles förtärad. Men han var så yrskeldad av iver så han sa han kände ej den minsta kylta. Han gick sen till Mannarp efteråt. I Pörrum var en kvinna som mormonerna hade försvidit. När mormonerna bröt upp mot sin följde han med, från både man, och gård. Mannen var i Hörby om dagen, när han kom hörandes mot him, så på vägen träffa han en bekant. Han sa, ja ha du legged hos di honga i rätt så e ad den siste gangen för nu for han de sin mä mormonerna. Han blev ju så han kunde ingenting. När han kom hem var hon borta, glöttarna visade ingenting utan att hon var istad. Mannen satte i väg efter, men di hade fått försöring, så han kunde ej få fatt i dem. Hon både var och förblev borta. Han och glöttarna söjole ju, di var i geda ekonomiska omständigheter. Men enligt mormonernas sikt skulle di ju lämna honden av allt, de gjorde han ju. Där hördes inde från henne sen. Den nuvarande jingstörrelsen är i mycket lik mormonerna. Di stöder så mycket på hälbreglagörelsen, och smörjelse med olja. Di har gripit mycket i denna tid.

ACC. NR **M. 8819**: 15-23

Landskap: Skåne Upptecknat av: Admette Larsson
Härad: Frosta Adress: Åsinge
Socken: Ö. Åsinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1943 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Egna minnen
Barnevärld
Sköteck
Föda
Uppfostran
Språk
Gamla berättelser

Barnavård.

Förna tiders barnavård skiljer sig mycket från nutida. Redan från början, bara med lindan är de emorlunda. När glötken skulle svekas, så skulle glötken ha benen raka, så sveket besten, lindan sneddades om ända ner i genom.

I fråga om vassa tidens barnet skulle ha föda, var skönt. När glötken grällde lades den till brödet. Om natten lades den till brödet, där låg den hela natten. Den skulle ha näsevärme, så var den bättre. Var de inte så far och mor, hade den mellan sig, så hade mor när glötken förutom den minste hos sig. Di var alltid tre, i bland när de födes, vid fötterna. Hela familjen låg i sängen.

Gamla Hanna Kristians föla till om då di hade glötkarna små, där var många, malts i ja mätte la öga la ontänken så där ble glass la en drällfira

Sen glötken skulle vara lös, hade di allri byxor, utan endast klänning, holt. Di hade underklänning och yttre. Så en byxa lös under. Om natten var den i svep. Men sen den ej kunde vara i svep om natten hade di en gräse som var försedd med sela. De var aldrig fråga om halvonger. De var mycket allvarigt att en pojke gick i slam, slämonacklänning, holt, till den var över två år.

De var ofta att en pojke då reagerade när di skulle ha byxor på.

De fick i bland ske med både lock och grock. De var ju riktigt hemovärdt dyg om syndes!

ACC. N:R. M. 8819:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Glöttarna håg alltid i vaggan för i tiden. Vaggan skulle gå jämt, så snart glötten av-
stannade vaggan, vakna urgen. De var långsamt för vaggningen. Där är inte många av di-
äldre, utan inte di kan minnas tiden som vaggningen. När glötten besvärlig fick di ha den
i vaggan om natten också, och vaggan den till r.o. Där av har ett gamm. ut. hem mit, Du
får ha vanta på att lägga i vaggan. Där som var större glötta skulle di ju alltid stå
vid vaggan. Var där mer än en fick di lyta. Gamla har talat om, di var ensamona
di hade ett långt snöre i vaggan, så di kunde gå i hela stugan och ut i köket
och utiätta ayastor, di vaggan på samma gång. Feltiga där modern skulle bort på
arbete, di då hade en prattaglött var de ett öde. Så fick hon ju hem åtminstone om
midlden till glött, eller så fick di större komma till henne, med glötten
Sen di blev så di kunde ha den utan fick di ofta ha den med. Di fick aitta och
roa sig. De var mycket riskabelt bara för armar, eller dylikt.

Om kvättar och margonar då glötta var vakna, och di skulle ut och göra ayastor.
bruka di tända lampan, glötten skulle titta på fänted. Där titta den till den somna.
Någon näpp hade di ej för, när di skulle lyta glötten, då modern var borta,
gjordes en sidd som glötten fick i munnen. De var en ackerbild i en tunn lapp
som doppades i mjölk. Så hörde di med vaggan och sjöng, eller fick di lära
glötten till den somna.

Den första föda som di sen gav glötta var blöde, en braka lades i blöt i mjölk.
En gammal sed som har varit, var sugga, di gav glöttarna sugga.
Här är också ett utb som har sitt ursprung däres. Han o delli så di behöver ä tagga
de nom. Jag minns när di sugga till glötta. En gammal som är död för många år
sen berättar, att di brukar sugga en rad sugger som skulle vara till hans till
glötten. De skulle vara när modern skulle lämna glötten till någon som skulle
passa den, så skulle den ha suggat till hands. Men de är urgammalt.
Leke saker var de då inte så mycket tal om för. Di sa alltid glöttarna leger lä bera
mä di stämparna här o. Tösen kunde lyfta i hop stora lyfta i form av glötta
som di ber på. Pallen har alltid varit en kär lek komrat för både pojkar o flickor.
Tösen hade den som decka, di klädde den med kläde o ehalar. Pojkarna hade den
till häst, i band som ridhäst, eller ta di band om och körde. Di ans även lära-
skanderna att rida på. Pallen fick vara till mycket, när glötta skulle ha mat.
bera hades mycket att di fick sitta på pallen och ha maten på en stol.
De fick också tjänstgjöra som glöttans första skolbänk.
Glötta var rätt gamla isom di fick vara ute. Om wintern fick di inte komma ut.
Då skulle de vara mycket vackert, och bra väglag. Di var ju håller inte så rustade
med klädes som nu. En ehal knöts om dem, så hade di ju kräcker.

Jag minns en gammal som talade om Jens, pojken, var två år och hade aldrig varit ute så en dag på sommaren tog di ut honom. Då blev han väl både rädd och halvt vild. Där var en havasager mitt för där sparang han ut i den, där fick di ut efter honom. Han var så skrädder så han skulle gå i skolan, då hade han inte varit ut om byns område. Där var en butik i Stavvöd, han skulle gå dit, men kunde inte hitta rätt väg hem. Han hade besvär innan han kunde hitta till skolan, fastän den var så nära. Säckarna var här många för, di hade inte varit med ute för än di skulle i skolan. De var ett öde innan di fick dem så gräs, så di ville bli i skolan. De var ju inte alla häller som hade kläder, så di kunde taga glöttor med sig ut. Fattiga var de mycket svårt med kläder, här var di som fick låna till närmaste. Där för her de ju varit så, att fattiga glöttor alltid fått vara på skuggsidan. Di fick ju alltid stå i en vrå för sig själv, alltid försämda. Varken kläder eller mat hade di som di väbbergade. De fick ju följa dem även om di kom ut i världen. De kunde nog vara att många fattiga var begärade, men så hade di ju varkens böcker, eller di i skolan fick återgå den rätten som rika. Di fick vara mycket borta från skolan också för att hjälpa till. Fattiga glöttor fick både frysa och svälta för i tiden, fattiga har ju alltid haft många barn.

Om en bonde för i tiden inte hade ättminstone 7, eller 8 barn fick den ju skämmas. Ju fler präktiga söner och döttrar han hade, ju större var han i ära. En husman, eller torpare, kunde han inte berätta om hur han och hon hade strävat och fött fram en hal bräve götta hade di inte utträttat något. De var ju ett riktigt storverk. Deras liv var ju också ett medlosamt liv. De var ju inte så allmänt med sockenundersköd för, som nu. Hur armt de än var, och hur de skulle svälta och sträva gjorde de det i stället för att be om socknens hjälp. Om när gammal och fattig skulle ha hjälp, så skulle de ju behandlas på stämman, inte nog med de, sen fick den ju utsä mycket skam och stickord av folk för de. Di skulle ju alltid höra att socknen födde dem. Barn utom äktenskapet var de mycket svårt för. För de mesta fick modern draga sig fram hur de kunde med barnet i många fall fick föräldrarna laga morgon. Fadern till barnet drag sig ju alltid undan. I många fall fick socknen laga hand om dem. Di recordera bort dem på stämman, di fullkomligt sålde dem. Desamma var med gamla och fattiga som inte kunde reda sig utan behöva värde. Här är gamla som har varit på socknen som barn, uppfödda på socknen. Di har arbetat sig fram så di har de bra på gamla den. Men deras barndom var allt annat än gus.

De var ju inte så mycket med skolan förr, särskilt fattiga fick ju ut tidligt.
Men di lärde dem mycket hemma åtminstone i kristendom. Di lärde dem
alltid att läsa hemma, di fick lära sig stava. Di skulle läsa för kyrkan.
Lilla katekes kunde di lära dem utantill, d. v. s. di läste för dem utantill.
För i tiden lärde di ju barn alltid att läsa till, och från maten även aftonen.
Bordsbenediktarna var ju di vanliga. I Jesu namn till berds vi gå, välsigna gud den
mat vi få, eller I Jesu namn till berds vi gå, äta dricka på guds ord, gud till
ära oss till gagn, så få vi mat i Jesu namn.
Efter maten Tack gode gud för maten. För mat och dryck dig vare lov o gud
lär mig att måttligt hålla dina bud. Här är många äldre som brukar läsa
till och från berds. Men de som allt annat så finns de ju andra ramsor
som om. Tack för maten skien före å fadad ätte. Tack för mat å mötte.
En ramsa efter en person. Tack för maten, prorden geck hem va ad där hem.
Han läste för maten, så lärde han prorden öynades, så utan att lysna efter
sa han de i ett sammanhang. ett annat. Tack för maten hade inte bered vad au
drä hade de oss följt mä. De har ju alltid varit en sed di minste skulle
läsa.

Men även i fråga om barn var icke beviselse och skrock mycket i hem hos allmoget. Redan innan barnet var fött var där så mycket som modern skulle iaktaga. För i tiden var här ju inte så lärda barnomsoraker som nu, eller t. b. utan många dog i barnsäng. En gammal tro var, att en människa, särskilt fruntimmer hade någonting skilt ett par grader åt, som var sammanväst, skulle ha kraft att förlösa en kvinna som ej kunde bli förbäst. En sådan kvinna kunde hämtas långa vägar i från till en barnsäng för att bistå. Jag kan minnas i från min barndom, att en gammal tala om, att han kördde efter en sådan kvinna, men jag minns ej var i från, de var näst i förs härad. De var ju så att hans hustru kunde ej bli förbäst, eller de dröjde. Jag kommer i häg han sa, ja kördde så med djuren känne aprenge, naar ja kom mä na, så engan ja seck spänt frau å kom eng va töen född. Hun bara la armana on na, så föddes glödden. En annan spädrom som efter en gammal berättelse, att om en glött föddes med en blodig lever i handen blev den en mördare. En berätt från min barndom. En vandrande kvinna kom på ett ställe där var en pojke. Hon sa till honom, kom för jag se i din näve. De fick hon Modern fråga, ser vi nåt? och ja, har han inte fött med en blodig lever i handen. Ja, de hade han. Ja, sa hon, när han blir stor blir han en mördare. De slog in han mördare fadern.

En gammal välkänd folktro är ju om maran, och marulven. Modern kröjer genom en fålahans för att få lätt barnsäng, då blev barnet mara, eller marulv.
Här var en gammal, som allmänt kallades kytta präsa, hennes namn var Kerstin.
Di tale alltid om att hon kröjer genom en fålahans, hon hade också lätta barnsängar.
Di vilte ju påstå att omen var marulv. I varje fall var hon grym och djuräk.
Men du kunde ju vara ärfdigt för modern var inriktad och elak.
Barn födda med segerherwa skulle ju anses ha lycka med sig hela livet, vilket dock ej håller streck. Här var gamla mätteknungen hon hade fått många söser.
Hon lät dem alltid se näsken först, innan di såg selen, för di skulle ej bli och brända.
Om du gjorde något och jag ej, men di söserna var särskilt granna söser.
För i tiden var folk mycket fräkniga vad de berodde på. Anders präskan hade ju sin egen för sig själv på allting. Hon sa glödda lite så fräknade de berodde på, di hade ju allri ansett å lägga på naur di gjorde dem, en bäs, då blev di fräknade.
Ett annat efter henne. Hornhalm e mycket å lägga på, men legger di på hornhalm, å blir ende berädd å göra glöddarna får en i sola uppgangen blaj di rökävrada,
du kan di va säkra på. Hon brukade säga till söser. De ska ja si er söser,
ha allri en påung lägga hos er naur han e fullt, får då kan ni va säkra på.
ni blir må barn å då blir glödden ende räkt. Du kunde ju förstås ha sin riktig
het

Enligt Anderspärskans utsaga, så om en blivande mor såg då en hingst eller
tjur betäcke skulle barnet få följder därav. De skulle få en oerbottnadlig
begär till motsatta könet. Hon hade ju alla möjliga och omöjliga omdömen och
skrock som hon inbitta dem som brödde. Särskilt ungdom hade hon i sitt våld.

Enligt utsaga hos hon hjälpt många av med följderna. Då hon först förestavet
allt möjligt för dem, och då berättat henne inbitta sig allt.

Di gamle höll de ju för mord, om reserna blevo avbrutna genom eget för-
sättanden. Om di själva voro orsak till att di ej hade barn.

Mor tala ofta om en berättelse som hon hört. En kvinna när hon skulle
di, hon såg så många barnhuvuden hing sig, som reser varit på väga
men blivit avbrutna. Så många gånger skulle de varit på väga.

Di gamle sa allt, de va stor säng. Men Anderspärskan sa, gör di ed
bara i tju, engan des fäur liv, e ad, engan säng, här e glötta nåck å gaur å
far illa. Men de var i varje fall rydligt när fattiga hade fler barn än di
kunde försörja. Di har ofta talat om en far som hade många barn, han begärde
hjälp av socknen. En av dem hade svaret han kunde slänga glöttarna ud å
linda knopp i sköven. Han tog de så när så han gick å hängde sig.